

1908
Sept.-Okt.

SOLSTRÅLEN

Pris
5 öre

SAGOSTUNDSBARNENS TIDNING

Lill-Jans idé.

Lill-Jans fader var fattig torpare och kallades också Lill-Jan till skillnad från Stor-Jan, som hade herregården.

Lill-Jan fick tidigt begiva sig ut i världen för att förtjäna till sitt uppehälle. Ett knyte mat

fick han med sig, en brödkaka och ett stycke fläsk och så bar det i väg ut livet. Han vandrade i två dagar och så tog matsäcken slut och han satte sig vid dikeskanten för att tänka. Då kom en man körande med en vagn som hade säten åt båda sidor och på dem sutto pojkar som sågo ut ungefär som Lill-Jan allesammans. »Vill du taga tjänst hos min husbonde?» sade mannen. Jo, det hade ju Lill-Jan ingenting emot, ty det började kännas tomt i magen och han skulle ju ändå tjäna någonstades. Så hoppade han upp i vagnen till de andra och så bar det i väg.

Snart kommo de fram till en stor gård, där stod en vandring mitt på; den drogs av människor och nu skulle pojkarna öka arbetsstyrkan. Det tunga arbetet började med detsamma och det fortgick dag efter dag, vecka efter vecka. Ur kvarnen, som drogs av vandrigen, kom det guld, som fördes in till gårdens egare; men pojkarna fingo endast nödortfittigt med mat och kläder för sitt tunga arbete. Husbonden däremot gjorde ingenting annat än åt och drack upp allt som frambringades av kvarnen.

Nu var Lill-Jan en faseligt kvick pojke, och han funderade ut två saker. För det första var det orätt att kungen som egde gården skulle få hela förtjänsten under det att de, som gjorde arbetet, knappt fingo någonting alls. För det andra tänkte han ut att om pojkarna läte bli att arbeta så fick allt den där kvarnägaren ingenting att leva så överdådigt av, utan måste

giva dem lite mera betalt för att få dem i gång igen. Detta sade han till de andra, men de voro rädda för pisk, skall jag säga, och vågade icke släppa hävstångerna.

»Då släpper väl jag!» sade Lill-Jan och så kislade han i väg och kom ned till havsstranden.

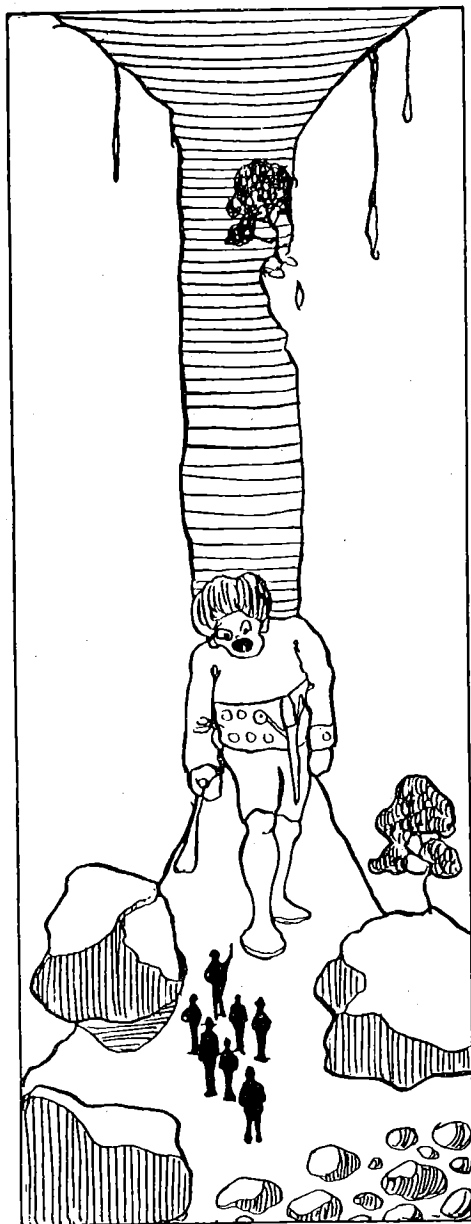
Där låg just ett stort skepp, som skulle avgå. Det saknades en man och skepparen ropade till Lill-Jan om han ville mönstra. »Vi skola ut och fiska pärlor!» sade han. »Min är skutan, det tar jag min procent för, men sedan får var och en efter duglighet och förtjänst.» Det var Lill-Jan med om och så gick han ombord.

De seglade långt bort till en stor ö och landstego där medtagande nät och hävar. Då de gått vägen fram ett stycke kommo de till en hålväg och fingo se en väldig jätte i andra ändan av densamma. »Passa nu på!» sade kaptenen. »När jätten kommer nära nog, slår jag en sten rakt i gapet på honom, då får han tandvärk och hoppar alldeles vilt av smärta och då gäller det att kvickt springa förbi honom och så gömma vi oss i grottan, som är bakom honom. Dit kan han ej få in sin hand, och när han så försökt en stund gör det så ont i tanden på honom att han måste springa till jättarnas tandläkare.

Det ta'r tre dagar och då ha vi god tid på oss. Jag känner till knepet! Kviktt nu bara!» Allt gick som kaptenen hade sagt. Männen klarade sig förbi jätten och kommo fram till Pärlsjön, där de fingo en riklig skörd.

Då de skulle tillbaka gingo de emellertid vilse, och vid ett ställe, de skulle förbi, fingo de se några jättar, som höllo på att fira upp ett stort klippblock medelst ett vindspel. För att inte vindspelet skulle svänga om hölls det tillbaka

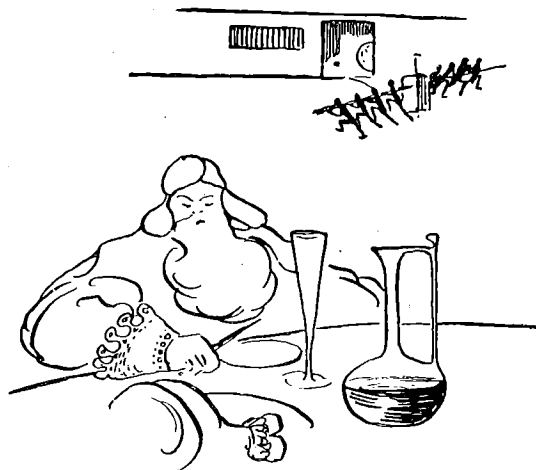
»Passa nu på!» sade kaptenen.

av ett kuggjul med en järntand. Lill-Jan passade då på att smyga fram utan att jättarna märkte honom och drog undan haken. Hjulet slapp och klippblocket rullade tillbaka med väldig fart och vindspelet svängde om med så stor våldsamhet att jättarna slungades mot dalens sidor och blevo krossade. Nu var vägen fri och folket kom lyckligt och väl hem med sin skatt, vilken de ärligt delade, som skepparen hade lovat. — I många år seglade Lill-Jan med pärlfiskareskeppet och hade då sparat samman så mycket att han kunde köpa sig en gård i närheten av den, varefter han först hade tjänat. Han

inrättade här en kvarn och gav efter den gamle skepparens metod sitt folk del i förtjänsten.

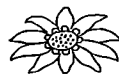
Hans kamrater på den gamla gården hade det ännu lika uselt, som då han lämnade dem, men nu fingo de se hur man kunde ha' det och så gingo de till kvarnens egare och sade att de ej ville draga mera, om de ej fingo det lika bra som Lill-Jans arbetare. »Låt bli då», sade mannen. Men, som han ej själv kunde draga kvarnen, tog hans guld snart slut och så fick han lova dem att de skulle få det, som de ville.

Då togo de åter tag i hävstångerna och nu gick det mycket lättare, ty nu var det liksom deras eget arbete. Ja, det var Lill-Jans idé.

»Husbonden gjorde ingenting annat än åt och drack...»

Axel Björne.

Kockens apa.

(Efter Cassel.)

Följande berättelse, som handlar om en apa från Senegal, är skriven av en dam, som var passagerare ombord på det skepp på vilket den fördes till England. Den här beskrivna aparten är rödbrun och omkring en och en halv fot lång.

Min första bekantskap med Jack, kockens apa, gjordes på följande sätt. Få dagar efter det vi hade hissat segel, satt jag på akterdäck, sysselsatt med att läsa, då plötsligt ett ljud mitt emellan ett skrik och ett pladdrande mötte mina öron; och innan jag hann vända mitt huvud, för att se varifrån det kom, hoppade en tung,

levande varelse bakifrån ned på mina axlar, och dess svans elingrade sig om min strupe.

Jag kände, att det var kockens apa, den okyn-nige Jack, vars upptåg ofta hade kommit mig att skratta emot min vilja, då jag givit akt på den på avstånd, men med vilken jag aldrig gjort den ringaste bekantskap.

Om det var av fruktan eller av sinnesnärvaro kan jag inte säga, i varje fall förblev jag alldeles stilla, och inom ett par minuter sträckte Jack fram sitt huvud, tittade mig i ansiktet och utstötte ett slags kraxande; sedan steg han ned i mitt knä, undersökte mina händer, som om han skulle räkna mina fingrar, försökte taga av mina ringar, och då jag gav honom en skorpa, kröp han ihop i mitt sköte. Från det ögonblicket voro vi vänner. Min motvilja för apor var botad, och jag har sedan dess alltid beskyddat, studerat och gett akt på dem. Vi hade åtskilliga apor ombord på skutan, men Jack var pär-lan bland dem alla.

Jack hade från början hållits på en del av däck medelst ett rep; men ju tamare han blev, desto större blev hans frihet, tills han slutligen fick ströva omkring överallt på skeppet, med undantag av kaptenens och passagerarnas hytter.

Göromålen, som han utstakat för sig, började tidigt i gryningen med att stjälpå omkull stewardens papegojas bur, när helst han kunde komma åt den i avsikt att försäkra sig om den sockerbit, som då rullade ut. Han ämnade tydligen även rycka i papegojans fjädrar, men denna höll ständigt Jacks tassar på ett passande avstånd, genom att oavbrutet vända sig mot Jack och visa honom sin näbb.

Vid denna tidiga timme väcktes jag ofta av hastiga steg på däck, och visste att det uppkom av förföljandet av Jack, på grund av något okynne från hans sida. Han brukade stiga ned i skansen, rycka till sig sjömännens mössor, stjäla knivar och verktyg och, om de då inte skyndsamt sprungit efter honom, kasta dem över bord.

Då förberedelserna till frukosten började, brukade Jack sätta sig i ett hörn nära elden, och då kocken vände ryggen till, nappa åt sig något från elden och dölja det. Han brände ibland fingrarna, vilket höll honom stilla några få dagar, men knappt var smärtan över, förrän han återupprepade sitt okynne.

Två dagar i veckan fingo svinen, som utgjorde våra slaktdjur, lov att springa omkring på däck för att få lite motion, och då var Jack synnerligen lycklig. Dold bak en tunna brukade han hoppa upp på ryggen på ett av dem, vilket då i största förskräckelse kilade däck runt. Ibland föll Jack av, och om han då hälsades med en skrattsalva, tog han på sig en förundrad min, liksom ville han säga: »Vad skratta ni åt?»

Utom Jack funnos tre små apor ombord, med rött skinn och blå ansikten. Jack tog dem stundom på sin rygg på samma gång och bar dem skutan runt; men då jag började »kela» med dessa små djur, blev han svartsjuk och befriade sig från två av sina rivaler genom att kasta dem över bord.

Han lustigaste skälmsstycke utövades på den lilla svarta apa, som var kvar. En dag hade de män, som målat, lämnat kvar sina penslar och färger på fördäck. Jack lockade sitt offer till sig; sedan grep han det med ena handen, med den andra fattade han penseln och betäcktesitt offer med vit färg från topp till tå. Rorgångarns skratt riktade min uppmärksamhet på saken, men så snart Jack märkte, att han var upptäckt, släppte han sin av färg drypande broder och åntrade upp i riggen tills han nådde stormärsen, där han blev stående, med nosen mellan stängerna och tittade på det, som försiggick på däck. Jack var rädd för att komma ned, och först efter att ha tillbragt tre dagar på sin upphöjda tillflykt, tvingade hungern honom stiga ned. Han valde ett ögonblick då jag satt på däck och svingade sig medelst ett rep ned i mitt sköte. Sedan såg han på mig så bevekande, att jag inte blott förlät honom för min egen del, utan även räddade honom för vidare straff.

En kort tid härefter bytte jag om farkost, och Jack och jag skildes för att aldrig mera mötas.

E. K.

Samtal över växternas, djurens och människornas skapelse.

Av med. d:r *Friedrich Siebert*.

I.

Kära barn!

Kommer ni ihåg det lilla granträdet, som jag planterade i eder trädgård för ett par år sedan. Det var då knappast mer än 4 dm. högt, men då ni kom ut nästa vår, såg ni, att det hade blivit större, och alltjämt har det vuxit ett stycke till mot höjden. Påminn eder stenen, som ni ställde upp, då er lille bror kom till världen. Ni satte denna sten i er trädgård, till minne av den nye världsmedborgarens födelse, ty det tycktes er så märkvärdigt, att ni skulle ha' ännu en bror.

Men stenen har under årens lopp förblivit lika stor — den var ju, den gången ni fattede den, lika stor som er bror, vilken ni bar i edra armar. Er bror har emellertid blivit något större och kan nu själv springa omkring; stenen däremot har förblivit lika stor. Vad är då skillnaden?

Då hör jag er skratta och säga: Hur kan man fråga så, stenen är ju död, men det lilla granträdet och vår broder leva.

Däri har ni rätt. Men er far och mor leva ju också, och de hava, tyckes det, förblivit lika stora under årens lopp och ej blivit större. Tittar ni på er mormors fotografi, där hon är avbildad arm i arm med morfar, då de gifte sig, så skulle ni nästan kunna tro, att er mormor är mindre nu, än då hon gifte sig. Ni se alltså att saken inte är så enkel och lätt, som ni hittills ha trott.

Vi vilja nu sysselsätta oss med denna fråga: hur har granträdet gjort, att det blivit större, hur har er bror gjort, att han vuxit, hur gör ni, att ni år efter år bliva större, kort sagt, hur är allt ungt som lever och växer, i stånd att öka något på sin ursprungliga storlek.

Ni har väl någon gång fått en gummiblåsa, i vilkens öppning är fastsatt en liten pipa av trä. Blåser man luft in genom denna pipa, så blir blåsan allt större och större och antager gestalten av ett djur, ett svin eller vad det annars skall föreställa. Så ofta ni blåser in en viss mängd luft, växer djuret ett stycke. Och nu kan ni säga: liksom gummidjuret växer, ju mer luft man blåser in, så göra också de levande djuren och människorna, de äta så mycket, att de, om man så får uttrycka sig, stoppa sin mage full. Däri har ni delvis rätt, och när er mor säger till er, att ni skall dricka upp er mjölk ordentligt, på det att ni skall bli tjocka, så har hon likaledes rätt. Men så lätt, som ni nu kanske tror, att man blott behöver äta mycket för att som en korv i en korvmaskin genast bliva tjock är det icke. Vore det så kunde det kanske falla er in en dag, att under en dag eller vecka äta så mycket som behövs för att ni skulle bli lika stora som er far.

För att ni skall förstå detta, måste vi skärskåda det närmare.

Om man tager en sten från trädgården eller ett stycke socker och delar detta stycke så uppstå två likartade delar, och om man delar dessa blir det även så, och om man fortsätter med delningen tills styckena äro så små som dammkorn, äro de fullkomligt lika varann, och vart och ett är en socker- eller stenbit, som endast skiljer sig från den stora stenen eller den stora sockerbiten däri, att den nu är många tusen gånger mindre.

Tagar man ett stycke av något levande, t. ex.

ett stycke trä av granträdet, och gör som jag ovan sagt med sten- och sockerbiten, d. v. s. gör det allt mindre och mindre, — man får ej använda kniv härtill utan kemiska medel, av orsaker, som jag senare skall lära er känna — kommer man till slut till en punkt, där man måste göra halt. Ty om man sedan fortsätter sönderdelningen, uppstå icke likartade stycken, av vilka man kan sammansätta träet på nytt, utan olikartade.

Om man tager ett litet stycke av det sönderstötta sockret, ungefär så stort att man ännu kan se det med blotta ögat, så kan man ändå tänka sig: det lilla sockerstycket kan jag, om också blott i tankarna, sönderdela ännu ett par gånger, och det uppstår åter, visserligen mycket mindre, fullkomligt likartade delar, vilka jag inte kan se med blotta ögat. Men tager man då ett mikroskop till hjälp, ser man, att kornen äro ingenting annat än sådana oformade små sockerkorn, som vi förut hade. Tager man däremot vetemjöl, och ser på detta under mikroskop, ser man, att det icke ser ut som mjöl, utan varje litet korn har en ganska invecklad byggnad.

Hålla vi en gång fast vid den skillnaden: Allt som icke lever eller icke har levat, såsom sten och sand, det är till sina minsta delar alltid likartat; även om jag söndermaler det till damm, förbliver de små kornen desamma, blott i förminskad skala. Men det som lever och har levat, är sammansatt av små delar, vilka icke såsom sockerkornen äro en oerhörd förminskad del av sockret, utan de förhålla sig liksom människan och djuren; de sönderfalla i olikartade delar, om man skulle dela dem.

De sönderfalla då i olika delar. Vill man dela en människa i två delar, så skulle en få huvudet, en annan fötterna, men delarna kunna aldrig bliva lika emedan människan har en bestämd sammansättning både till det inre och yttre, vilket icke sockret har, heller icke en klippa eller något slags död materia, åtminstone enligt vårt sätt att se saker och ting.

Nu kunna vi ju för en gångs skull taga fram en levande sak och betrakta den noga. Men icke träet, emedan det erbjuder något för invecklade förhållanden att börja med, utan något annat, som ni också känna till.

Jag vill då först förklara för er vad som menas med ett mikroskop. Ett mikroskop är ett sådant instrument, som gör det möjligt för oss att se sakerna många gånger större än om vi se dem med blotta ögat. Ni ha nog alla en gång lagt en rund glasskiva över er läsebok och genom den sett på bokstäverna, vilka sågo mycket större ut än vanligt. Eller kanske har ni tagit er mormors glasögon, som hon begagnar

att läsa med och sett att genom glasögonen tyckas bokstäverna vara mycket större. Mikroskopet är just en sinnrik sammansättning av sådana glas, så att vi kunna få oerhörda förstoringar.

Varje sida hos följande kvadrat \square är precis två millimeter stor. Om nu en lins förstorar dub-

I er trädgård ha ni säkert en springbrunn. I vattnet, som rinner över den mossbelupna stenen, nedhånga gröna, slemmiga trådar; det är alger. Taga vi nu en liten bit sådant och betrakta det under mikroskopet, få vi se följande vackra bild. Vi se icke, som med blotta ögat,

Fig. I. Loppa 10 gånger förstord.
(Kvadratens sidor äro 1 cm. var.)

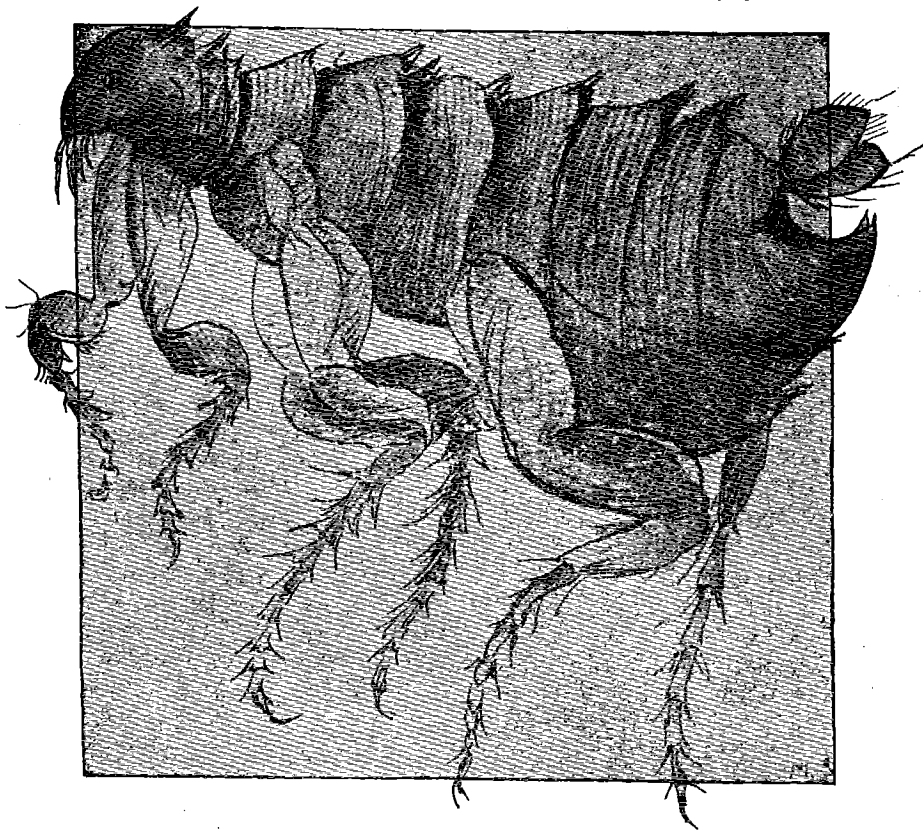

Fig. II. Loppa 100 gånger förstord.
(Kvadratens sidor äro 1 dm. var.)

belt eller tvådubbelt, så ser en kvadratmillimeter ut som den kvadraten. Vid en tiodubbel förstoring är en kvadratmillimeter så stor som om varje sida vore en centimeter. Vid 100-gradig förstoring blir varje sida en decimeter och vid 1,000-gradig en hel meter. I fig. I och II har jag låtit upprita ett djur, som ni alla känna till, i 10- och 100-gradig förstoring, vars naturliga storlek blott är litet mera än en kvadratmillimeter.

en likartad grön tråd, utan vi se en mängd små lådor, en upptill en annan, liksom någon ställt dit dem och gjort dem av glas, så att vi kunna se igenom väggarna. (Fig. III.) Tänk er nu, att dessa små glaslådor äro fylldamed ett färglöstnågorlunda hårt slem och i detta slem befinner sig ett antal större kulor, som ni se i fig. IV. Dessa kulor äro själva gröna och detta är orsaken till att hela massan ser så likartat grön ut. Ni kunna också tänka er, att trådarna kunna delas i många de-

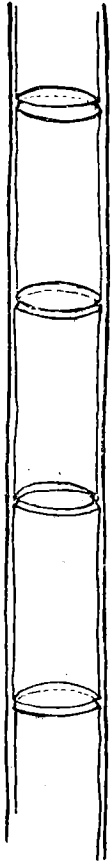

Fig. III.
Algertråd med tomma
celler.

Fig. IV.
Algertråd (sedd i förstoringsglas.)

lar. En del får då så och så många små lådor på sin lott, en annan del så och så många, men då ni slutligen ha en tillräcklig mängd delar, är det lätt att märka, att varje del blott består av en låda. Om delningen skall fortsättas, är man tvungen att fördärva en sådan liten låda.

Nu ha ni sett att denna gröna massa, vilken ni varje ögonblick kan betrakta under mikroskopet, består av idel sådana dosor, under tidens lopp blivit allt större och större. Hur kan det inträffa? Ha de enstaka dosorna blivit större, tjockare och längre eller ha kanske nya dosor kommit till. Det sista är händelsen. Liksom människor och djur ha bestämd storlek, och det helt sällan inträffar, att någon växer och blir stor som en jätte, så ha också dessa små dosor *sin* bestämda storlek, vilken de aldrig överskrida. Och då hela alger — mossan i er springbrunn blivit större, så måste också dosorna av vilka hela alger — massan består bliva flera till antal. Det sker på följande sätt:

Betraktar ni innehållet i dosorna faller er blick först på de gröna kulorna vilka ni tycka

är huvudsaken. De äro också mycket viktiga, ty de innehålla det gröna färgämne, som alla växter ha, med tillhjälp av ljusets kemiska krafter erhålles det för växterna viktigaste näringsämnet, men det finnes ännu viktigare saker i livet, vilka likväl icke tränga sig fram, t. ex. de organ, som tjänstgöra vid ätandet och matsmältningsarbetet. I slemmassan, som utfyller dosorna se ni, utom de gröna kulorna, att det även finns en färglös kula och denna är den viktigaste beståndsdel i hela dosan, i visse mening huyudet av vilket allt beror.

En sådan liten dosa, förstår ni, är redan en invecklad sak, och ni kan utan fruktan betrakta det såsom en självständig organism. Jag vill på samma gång förråda för er, att allt levande är sammansatt av sådana dosor, visserligen under mångfaldigt skiftande form. Dessa dosor kallas, emedan de se ut som cellerna i en bikupa: celler. Vi kunna genast lägga märke till, att man vid dessa celler alltid skiljer på: Kärnan och kroppen, det är slemmassan med alla de gröna kulorna och väggen. Då vår algermassa blev större, förökade sig också dess dosor och förökade sig på sådant sätt, att varje dosa delade sig i två och flera delar, tills det blev en hel mängd. Men denna delning skedde icke så, att ett osynligt väsen tog en kniv och sönder skar varje dosa, utan så att säga inifrån och utåt.

Då förändrade först kärnan gestalt. I stället för att bliva äggformig, såsom den ursprungligen var, blev den liksom insnörd i mitten och de båda tjocka ändarna skilde sig allt mera från varandra, tills bryggan emellan dem blev allt tunnare och slutligen sletto de sig alldeles från varandra och begåvo sig, såsom två vänner, var och en till en annan del av dosorna eller cellerna.

Och nu, liksom om de helt och hållet ville avspärra sig från varandra, bildar dosan i sin mitt en dubbel skiljevägg, sedan denna vägg är färdig och den ursprungliga dosan delad i två delar, få vi av en cell två mindre sådana. Småningom blevo dessa båda celler större och större, tills varje var så stor som den ursprungliga cellen och då de kommit så långt, började de på nytt samma delningsarbete. Då hände det sig, att en sådan alger-cell spolats på stenen i vattnet och satte sig fast; ur en alger blev två, ur två 4, ur 4 blev 8, ur 8 blev 16, ur 16 blev 32, ur 32 64, ur 64 blev 128 o. s. v. tills den stora massan av celler bildats, vilka sammansatt den stora bollen, vars trådar spolats hit och dit i vattnet.

Ni vet redan varthän jag syftar med min skildring, att slutet på min förklaring blir, att jag säger, att allt, som lever eller har levat är sammansatt av sådana dosor eller celler.

(Forts.)

Lummiga träd.

Träden i en skog hava aldrig ordnats av människohand. Vilt och efter egen vilja hava de vuxit upp. Många äro stora och knotiga med väldiga grenar och tätt sittande löv; andra äro små och förkrympta och gömma sig helt blygt i de stora trädens skuggor.

Ett träd står här, ett annat där, men aldrig stå de i rader.

Jo, på ett ställe i skogen växa de på ett alldeles särskilt sätt. Träden stå i två långa rader och kronorna hava vuxit ihop och bilda nu ett valv.

Endast den, som har friskt ungdomssinne hittat detta vackra ställe i skogen. Men likväl ha alla en gång gått igenom den vackra allén, men de ha genast upplukats av allt det ohyggliga, som finns på andra sidan.

En gång har också jag gått där. Helt otydligt minnes jag det, men jag vill ändå förtälja därom.

Jag gick, som man ofta går i en skog, halvt drömmande inför allt det underbara, man får se. Då öppnade sig plötsligt allén, som annars är igenväxt med taggiga buskar och ogräs. Jag gick in på den jämna vägen och såg mig nyfiket omkring.

Härligt var där i sanning! Underbart vackra fåglar med skimrande färger, som blänkte och blixtrade i solen, då de sakta flögo från ett träd till ett annat, sjöngo till en jämn och lugn melodi.

Vinden spelade så rogivande, då den smeksam saktat över trädens dallrande blad. Blommorna växte så mjukt och behagligt böjda i det friska gräset mellan träden.

Skugga och solsken växlade raskt. Man kände sig aldrig trött, tvärtom, för varje steg man tog, tycktes vägen vara lättare att gå och man blev allt gladare till mods.

Men snart blev vinden isande kall och jag skymtade redan trädens slut. Där såg allt grått och obehagligt ut.

Något mörkt och slemmigt med onda, gnistrande ögon sågo emellanåt in i allén.

Det utandades en kväljande och giftig ånga, som ödelade allt, det vidrörde. Senare fick jag veta, att det var *ondskan* i världen.

Mitt blod isades av förskräckelse och jag darade vid tanken på, att nu *måste* jag ut till det slemmiga odjuret med de gnistrande gröna ögonen.

Med all makt försökte jag spjärna emot att komma ut ur allén. Men nu, sedan jag endast sett *ondskan*, drog den mig till sig och min kraft förlamades av de giftiga ångor, den utandades. Allt närmare drogs jag. Och nu . . . nu vidrörde jag dess slemmiga hud. Allt försvann för min blick. Träden, solen, blommorna, fåglarna. Allt, allt försvann! Det blev mörkt och dystert.

Jag ville skynda mig tillbaka till den härliga allén, som jag lämnat. Men försent! Jag kunde ej erinra mig platsen. *Ondskan* hade redan vidrört mig. Jag hade förlorat mitt ungdomssinne.

M. K.

Barnet.

Dagarna gingo.

Stor brådska rädde överallt i skogen. Alla fruar hade ägg eller ungar, och alla män hade bråttom att skaffa mat till familjen. Envar skötte sitt, och ingen tänkte på sin granne, utom när han ville äta upp honom.

De nya djuren hade förlagt sin hemvist till en ö i ån.

Detta hade föranletts därav, att lejonet en dag mött dem i själva skogsbrynet. Han hade gått ur vägen för dem alldeles som förra gången; men hans sätt att se på dem hade kommit fru Tvåben att darra av rädsla.

»Han äter upp oss en dag», sade hon. »Jag törs aldrig mera lägga mig att sova på ängen.»

Då hade de sökt reda på den lilla ön och där byggt sig en hydda av gräs och grenar. Varje dag vadade de över ån och plockade frukter i skogen. Varje natt sovo de i sin hydda. De andra djuren hade allesammans så småningom vänjt sig vid dem och talade blott sällan om dem. Endast hunden glömde aldrig att varje morgon springa över till ön och hälsa god morgon på dem. Och orangutangens baktalade dem var helst han kom.

»Vem fäster sig vid hans prat?» sade hjorten. »Han är ju släkt med honom, och då vet man nog, vad förtalet är värt.»

En natt fingo de nya djuren en unge.

»De ha fått ett barn hos Tvåbens», sade gräsparven, som flög omkring överallt och hade reda på alla nyheter.

»Jag måste bort och titta på barnet ett tag», sade fru näktergal. »Mina ägg hålla sig nog varma fem minuter.»

»Rävfrun har redan begett sig av, så jag törs nog springa ifrån ungarna ett ögonblick», sade gåsen. Nere vid ån var ett stort sällskap samlat.

Alla fruarna hade sprungit ifrån hus och hem för att titta över till Tvåbens. Fru Tvåben satt i gräset utanför hyddan med barnet vid sitt bröst. Tvåben satt bredvid henne och mumsade på en apelsin.

»Han är då inte en bit bättre än andra män», anmärkte madam hjort.

»Det finns de, som äro värre», menade mullvadens hustru. »Min man äter till och med upp sina barn, om jag inte passar på.»

»Manfolk är ett otyg», förklarade spindelfrun.
»Jag åt upp min man, så snart jag hade lagt äggen.»

»Låt oss slippa höra de där rysliga historierna», bad fru näktergal. »För resten kunde han gärna sjunga litet för henne. Det gör då min man.»

»Se på ungen, så söt den är», utropade rörsångerskan.

»En sådan ynkelig en», invände madam hjort.
»Den kan inte en gång stödja på benen, och gråsparven säger, att den blev född klockan elva i går kväll. När min kalv var en timme gammal, sprang den redan glatt omkring på ängen.»

»Det ser för besynnerligt ut att gå och bära en sådan där liten stackare på armen», sade kängurun. »Vore det min, skulle han vackert få lov att sitta i pungen, till dess han kunde reda sig själv. Men den där dumma frun har väl inte någon pung.»

»Den kan åtminstone se», sade rävr. »Mina barn äro blinda under hela nio dygn.»

»Ni ska komma ihåg, att de äro fattigt folk», sade orangutangen. »Det är ett riktigt elände, när det kommer småttingar i en fattig familj. Det borde vara förbjudet i lagen.»

»Ni pratar», sade näktergalsfrun. »Ungen är söt, det kan var moder se. — Hallå, fru Tvåben! Ni måste äntligen ge den maskar att äta. Det blir den fet av.»

»Ni måste för Guds skull ligga på den om natten!» ropade rörsångerskan. »Annars blir den förkyld.»

»Bry er inte om, vad de säga», ropade madam hjort. »Håll ni bara på med mjölken. Det är det bästa. Och ställ ut honom i gräset och låt honom springa omkring på egen hand. De må bäst av att vänjas vid det, från det de äro små.»

Fru Tvåben såg på sin unge och hörde alls inte, vad de sade. Nu hade han slutat att dricka och började skrika och fäkta med sina små armar och ben. Tvåben tog honom och lyfte honom högt upp i luften och log emot honom.

»Nej, vad han är söt!» sade rörsångerskan.

»Det är han», instämde madam hjort. »Men föräldrarna äro högmodiga. De inte så mycket som se åt en annan.»

I detsamma ropade hon över till ön:

»Sak samma, fru Tvåben. Håll ni bara på med mjölken. Räcker den inte, kan ni gärna komma till mig. Min ena kalv dog för litet sedan, så att jag har mer än nog.»

Därpå skyndade de sig allesammans hem var och en till sitt, för att männen inte skulle komma hem före dem och upptäcka, att de voro ute i skvallerående.

»Jag ska gå och hämta ett par apelsiner eller något annat», sade Tvåben. »Det dröjer nog en stund, innan jag kommer tillbaka. Vi ha ätit upp allt, vad som fanns på träden här omkring.»

»Skynda dig bara», sade hans hustru. »Jag tycker inte om att vara ensam under den här tiden, det förstår du nog.»

Han vadade över ån och gick in i skogen. Efter en stund kom han tillbaka och hade endast fått tag i ett par små, dåliga frukter. Han var ledsen däröver, och det var hans hustru också, ty hon var hungrig. De sutto sedan och överlade om de inte kunde hitta på något annat att äta, som de kunde få i närheten. Ty mot kvällen vågade de alls inte lämna ön.

»I går afton såg jag uttern här i ån», sade Tvåben. »Han fångade en stor fisk och åt upp den. Kanske jag kunde göra på samma sätt.»

»Försök», sade hans fru. »Mat måste jag ha, det är då säkert.»

Han vadade ut i ån igen och fångade med händerna en stor gädda, som simmade helt nära honom och inte tänkte på någon fara. Den hade ju så ofta sett honom vada över ån, och han hade aldrig sett åt det håll, där den var. Nu kastade han den upp på ön, och där låg den och gapade och kippade efter andan och skrek det värsta den kunde:

»Hej — hallå — mördare — hjälp!»

Och så dog den. Tvåben och hans hustru åto upp den och tyckte, att den smakade riktigt gott.

»Låt se, att du skaffar mig en sådan där fisk i morgon igen», sade hon. »Jag har rent ut sagt blivit trött på frukter.»

Dagen därpå gick han åter ut i ån. Det dröjde ej heller länge, förrän han fick syn på en präktig fisk, men just som han skulle ta den, snapade uttern bort den mitt för hans näsa.

»Vill du ge dig i väg från min å, din tjuvstryker!» skrek han och slog efter den.

»Kallar du mig för tjuv?» sade uttern argt och visade sina vita tänder. »Jag trodde annars, att ån var min. Jag bodde här, förrän du kom hit.»

Tvåben sprang upp på land och tog ett par stora stenar, som han kastade efter uttern. En av dem träffade denne på nosen, så att blodet började rinna. Då gömde den sig i sin håla, under det att Tvåben fångade en annan fisk, som han gav sin hustru. Men när uttern fram på natten kom ut igen, satt orangutangen där och vinkade åt den.

»Jag såg alltsammans», sade orangutangen.

»Jag satt däruppe i trädet och såg, hur han kastade sten på dig. Vattnet blev alldeles rött av ditt blod. Mig har han också misshandlat en gång. Han sade, att äpplena voro hans och jagade mig bort ur trädet med en käpp. Och då äro vi ändock släkt.»

»Om jag bara kunde få fatt i honom», sade uttern och skar tänderna. »Men jag är för liten.»

»Kommer tid, kommer råd», sade orangutangen. »Vi få nog bukt med honom en gång.»

(»Tvåben» av Carl Ewald.)